

MINISTRY OF EDUCATION
"1 DECEMBRIE 1918" UNIVERSITY OF ALBA IULIA
FACULTY OF HISTORY, LETTERS AND EDUCATIONAL SCIENCES
DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGY

DOCTORAL THESIS
ABSTRACT

PhD advisor:

Prof.univ.dr. habil. DIANA MANUELA CÂMPAN

PhD student:

CRĂCIUN (POGAN) SIMONA-MARILENA

ALBA IULIA

2024

MINISTRY OF EDUCATION
"1 DECEMBRIE 1918" UNIVERSITY OF ALBA IULIA
FACULTY OF HISTORY, LETTERS AND EDUCATIONAL SCIENCES
DOCTORAL SCHOOL OF PHILOLOGY

ABSTRACT

THE POETICS OF SPACE IN MIHAIL SADOVEANU'S SHORT STORIES

PhD advisor:

Prof.univ.dr. habil. DIANA MANUELA CÂMPAN

PhD student:

CRĂCIUN (POGAN) SIMONA-MARILENA

ALBA IULIA

2024

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION

I. BEYOND THEORIES AND CONCEPTS – A SADOVENIAN BIOGRAPHY ANCHORED IN SYMBOLIC SPACES

- I.1. Art and destiny. A Sadovianian perspective
- I.2. The feeling of the matrix space
- I.3. The space of the first great passions
- I.4. The garden of quietude
- I.5. The dwelling at Oaşa
- I.6. The map of the cultured man's formation
- I.7. One last stop...

II. ARCHETYPES, MATRIXES, SYMBOLS. THE POETICS OF SADOVEANU'S SPACES

- II.1. Nature - privileged space in Sadoveanu's short proze
 - II .1.1. The integrating space– nature as an actant
- II.2. Initiation - the fundamental norm of assuming the cast space
 - II.2.1. The status of initiate - imposed by the spaces of solitude and silence
 - II.2.2. The chaste space of complete quietude
 - II.2.3. The space of solitude
- II.3. The alternative space, of searching for oneself and of finding oneself
 - II.3.1. Ithyological pursuits
 - II.3.2. The experiences of seeking
 - II.3.3. The space of searching for oneself. The threshold between two worlds
 - II.3.4. The space of finding oneself, regenerating and comforting
- II.4. The maternal space, a protective matrix.
- II.5. The Sadovenian space and the connotations of the imprint of history
 - II.5.1. The ancestral space
 - II.5.2. *Archaic civilizations*
 - II.5.3. Cosmogonical reveries
 - II.5.4. The native landscape
 - II.5.5. History as a trace and foundation of space
 - II.5.6. The historicized nature

II.5.7. Solitude as circumstantial for historic space

II.6. The hidden space

II.6.1. From a positive to a negative perspective of the mysterious

II.6.2. The hidden space, on the border between the legendary and the miraculous

II.6.3. The hidden space – sanctified

II. 7. The fantastic space

II.7.1. *Forefeeling*, as a projection of the fantastic

II.7.2. The interpretation of dreams

II.7. 3. The initiatory ritual

II.7.4. Hesitation as a discovery of the fantastic

II.8. The magic space

II.9. The space of encounters

II.9. The metamorphosed space

II.9.1. From *then* to *now*

II.9.2. The piercing of space into history

II.9.3. Space – before and after death

II.9.4. The metamorphosis of space – from negative to positive

III. SPACE AND DESTINY. SEARCHES, INFLUENCES, IMPRINTS

III.1. The fateful path of the characters

III.2. The original / patriarchal space

III.3. Contradictory spaces – the foundation of privileged spaces

III.3.1. The paradisiacal space

III.3.2. The nefarious / hostile space

III.3.3. The space of identity

III.3.4. The space of self-failure

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAPHY

INTRODUCTION

The doctoral thesis entitled "THE POETICS OF SPACE IN SADOVEANU'S SHORT STORIES" was born out of an older passion for identifying symbolic cultural elements of the area in which we live (Valea Frumoasei in Alba County), recovered in (no less symbolic) contexts of the destiny of the Romanian writer Mihail Sadoveanu, but also from the desire to highlight the importance of the places in Sadoveanu's stories, taking into account the contingency of the being (the character, in general, of the writer, in particular) with the surroundings, as a fundamental feature of the writer's short stories. Such a mark of the imaginary is confessed by the prose writer himself: "I have always been interested in any landscape, in any circumstance and at any moment of life, without getting tired of it (...); I was interested not by my own will, but only through a phenomenon of participation, osmosis and symbiosis. I incorporate myself into things and life, I have the feeling that everything lives in its own particular way: furrow, rock, fern, raspberry bush, tree and everything that seems motionless"¹. The work of the prolific writer extends over thousands of pages, gathered in about a hundred volumes, incorporating poems and sketches (from the period of school years), stories, novellas, novels, memoirs, notes, travel notes, reports, chronicles, articles, translations. This broad itinerary of his creations is inscribed under the seal of the discovery of the "path to oneself", as Alexandru Paleologu notes: "a great artist, a writer of genius, Sadoveanu became late, through a process of inner transmutation that fundamentally changed him. Only after a quarter of a century after his debut did Sadoveanu truly become Sadoveanu. If we do not want to admit this, we do not understand anything about the slow polishing of the stone performed by Sadoveanu and we do not understand the meaning of his long journey towards himself². From the "dark"³ stories of his debut, in which the writer captures the circumstances of the soul's disorder and the instincts of being, from the sphere of epic with popular accents, to the later ones - when he reaches "a

¹ Mihail Sadoveanu, *II. Ochii și urechile* (din vol. *Anii de ucenicie*), în Mihail Sadoveanu, *Opere 16. Ostrovul lupilor, Poveștile de la Bradu Strâmb, Anii de ucenicie*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1959, p. 402.

² Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Sadoveanu*, București, Editura Românească, 1978, p. 13.

³ Vasile Popovici, *Lumea personajului. O sistematică a personajului literar*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1997, p. 121.

concept of natural happiness, through which he has refreshed his palette, eliminating the lines of melancholy and replacing them with the hungry tones of vitality⁴", Mihail Sadoveanu is interested in any landscape (landscape which, "surprisingly for a writer considered a singer of nature, (...) is very little individualized by descriptive details, remaining unmistakable through atmosphere. Effects of light and shadow, indistinct sounds, a soft, gentle, peaceful grandeur (...) define the Sadovenian space"⁵) at any moment of its becoming, which explains the anchoring of the storyteller's imaginary in symbolic, varied chronotopic nuclei, an option which, we believe, requires a structuring and interpretation in order to outline a typology of spaces, identified by revisiting some of the consecrated theories. The writer "incorporates himself into the landscape", that is, he inhabits it, and the inhabitation, concludes Irina Petraş, "always happens in space (the-wide-place, thought, inevitably, with half a thought, for the senses deceive us as soon as we look beyond the length of our outstretched arm, a beyond that is one with the world and the universe) and in place (the-small-world of the surroundings and the neighborhood, of the house, the yard and the garden, of the street). The two interpenetrate and separate in many languages of the globe. Space (lat. Spatium) /espace/space means mainly, undefined extension that contains and surrounds all objects, but also cosmos, place assigned to a purpose. Place (lat. Locus) lieu/place is a circumscribed part of the space in which a thing is situated, or an action takes place. State and movement need place, only thought needs space. (...) physical/bodily places are materializations of the mental space that you are able to concretize"⁶. This observation orders the etymologies of some almost similar notions, inaugurating the palette of theoretical findings that will shape the exegetical exercise at the core of our work and placing us, of course, in the vicinity of the conceptual beach of heterotopias.

Regarding the corpus, we focused our attention on the short stories volumes that capture all the stages of the writer's evolution, a fact that favors the identification of some considerable categories of symbolic, privileged spaces. The short stories volumes that we focused on are: *Stories* (1904), *Suppressed Pains* (1904), *Old Precu's Tavern and Other Stories* (1904); *War Stories* (1905), *Memories of the Goat Herder Gheorghişă* (1906); *A Child's Tomb* (1906), *Here in Viişoara - Letters to a Friend* (1907), *Times of Wandering* (1907), *An Old Tale* (1908), *People and Places* (1908), *The Song of Remembrance* (1909), *Evening Stories* (1910), *The Shanties*

⁴ G. Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*, Bucureşti, Editura Pentru Literatură, 1963, pp. 221.

⁵ Irina Petraş, *Despre locuri și locuire*, Bucureşti, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2005, p. 159.

⁶ *Ibidem*, p. 21.

(1912), *Dobrogea Landscapes* (1914), *Autumn Leaves* (1916), *Leaves in the Storm* (1920), *Shadows* (1920), *The Blue Heron* (1921), *The Black of Şaru* (1922), *Do You Remember* (1923), *The Kingdom of Waters* (1928), *Ancuța's Inn* (1928), *A Strange Event* (1929), *Distances* (1930), *The Oldest Memories* (1935), *Hunting Stories* (1937), *Valea Frumoasei* (1938), *Antiquity* (1940), *Stories from Bradu Strâmb* (1943), *Apprenticeship Years* (1944), *Old Songs* (1951). Roughly speaking, these collections evoke the aspects of the writer's extremely fruitful debut (1904), the experience of war, the social condition of the simple man - the peasant, the universe of storytelling and nature, memories, confessions, all of which become nuclei that allow the opening of debates on the symbolism of spaces.

The motivation for choosing the topic is marked by an initial affective-subjective perspective on Sadoveanu's short stories, because the systematic reading (during the bachelor's and master's studies, when I learned new methods of receiving and interpreting texts), but also the long stays in the mirage of libraries and museums) triggered passions that needed to be capitalized on in a larger research work. We confess our sincere delight in revisiting volumes in which our biography meets traces of the writer's biography in the privileged perimeter of the Valea Frumoasei area, which was the starting point of this work, in which we propose to highlight aspects of the Sadovenian imaginary from the perspective of symbolic geography, as it is reflected in short stories. Moreover, among the exegetical writings of the specialty there is no applied study on the poetics of space in Mihail Sadoveanu's short stories, which justifies, once again, we believe, the choice of this topic. We found the vision of Roland Barthes to be remarkable and striking, and we consider it essential for the subject approached in this work: "If I read with pleasure a sentence, a story or a word, it is because they were written in pleasure. But the opposite? Does the fact of writing in pleasure assure me – me, the writer – of the pleasure of my reader? Not at all. I have to look for this reader, without knowing where he is. A space of pleasure is created then. I do not need the other person, but the space: the possibility of a dialectic of desire, of an unforeseen pleasure: the games not to be made, there to be a game"⁷. By searching for the reader, the writer operates with the meanings of the space of pleasure, which proves to be the link in the relationship that will be established between the two entities. The current state of research on the reference work has naturally led us to approach the consecrated

⁷ Roland Barthes, *Plăcerea textului*, traducere de Marian Papahagi, postfață de Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Echinox, 1994, p. 9.

exegesis, which imposes important thematic studies on Sadoveanu's prose (nature as a privileged space, the universe of childhood, history - the traumas of war and the invocation of bygone times and many others). From the very rich bibliography, related to the work of an unparalleled writer such as Mihail Sadoveanu, a few volumes and studies have particularly retained our attention through the tools and the range of vision offered, helping us to form numerous associations in the course of our own analytical exercise: Constantin Ciopraga, *Fascinația tiparelor originare*, Mircea Tomuș, *Mihail Sadoveanu. Universul artistic și concepția fundamentală a operei*, Ion Vlad, *Cărțile lui Mihail Sadoveanu*, Dan Mănuacă, *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*, Eugen Luca, *Mihail Sadoveanu sau elogiul rațiunii*, Constantin Mitru, *Sadoveanu despre Sadoveanu*, I. Opreșan, *Opera lui Mihail Sadoveanu I. Natură – om – civilizație în opera lui M. Sadoveanu*, Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Sadoveanu*, Fănuș Băileșteanu, *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, Monica Spiridon, *Sadoveanu. Divanul înțeleptului cu lumea*, Cornel Căpușan, *Sadoveanu sau fascinația lumii*, volumul colectiv coordonat de către Ion Simuț, *Ce e viu și ce e mort în opera lui Mihail Sadoveanu?* etc. In particular, we point out the significant contribution that Profira Sadoveanu, through the prism of her memorialistic writings (*Destăinuiri*⁸, *Ostrovul zimbrului, copilăria și adolescența lui Mihail Sadoveanu*⁹) and the final notes from the volumes of *Opere I-XVIII*¹⁰ has brought to our perception of the almost intimate journey to the great topos of Sadoveanu's destiny (consequently, the first chapter of this work is sketched, in general, both in the wake of these reminiscences and of the writer's confessions from *Anii de ucenicie*).

The premises for new research are opening up, reflecting the challenge of literary criticism, whose tendency is to systematically recover many classics¹¹, but which, says Bogdan Crețu, has not dedicated an emblematic monograph to Mihail Sadoveanu in the last three decades. Regarding an impetuously necessary integral and professional re-reading of Sadoveanu's work, Paul Cernat makes an assessment, stating that "the main books about him (those of Alexandru Paleologu and N. Manolescu) have modernized the critical perspective on his work, proposing an initiated and esoteric intellectualized Sadoveanu or a bookish and

⁸ Profira Sadoveanu, *Destăinuiri*, București, Editura Eminescu, 1989.

⁹ Profira Sadoveanu, *Ostrovul zimbrului, copilăria și adolescența lui Mihail Sadoveanu*, ediția a II-a, București, Editura Tineretului, 1966.

¹⁰ Profira Sadoveanu, *Note*, în Mihail Sadoveanu, *Opere I-XVIII*, ediții apărute sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1954-1959.

¹¹ Bogdan Crețu, *Sadoveanu după Sadoveanu. Ce și cum mai citim din opera postbelică a marelui scriitor?*, în Ion Simuț, *Ce e viu și ce e mort în opera lui Mihail Sadoveanu?*, Iași, Editura Junimea, 2019, p. 75.

aesthetic Sadoveanu, instead of the wise naturalist historian. However, since then - from the 1970s, that is - Sadovenian exegesis has, with a few timid exceptions (Ovid S. Crohmălniceanu, Monica Spiridon and two or three others), stood still"¹². We subscribe to the opinion of Paul Cernat, who calls for a refreshing and re-education of the vision of readers and critics of Mihail Sadoveanu's work: "None of our prose writers has known more intimately "deep" Romania, a *terra incognita* for urban moderns (who will not accept it even today). The time has come to write books that will take Sadoveanu out of the old-fashioned triumphalist didactic malpractice and iconoclastic-ignorant propaganda"¹³.

Our hermeneutic approach is supported by the pillars of punctual critical reception (the aforementioned ones, but also many others), having as its foundation the notions of theoretical nature - from the universal framework of specialized research to the autochthonous context; we mention, among these, a few landmarks that have provided us with the theoretical framework, mentioning, however, that we do not intend to analytically revisit the concepts of great force, but to melt their core in the crucible of analyzes, precisely in order to demonstrate the absolutely amazing openings of Sadoveanu's creation to universality: Jean-Jacques Wunenburger, Roger Caillois, Michel Foucault, M. Bahtin, Charles Mauron, Gilbert Durand, Gaston Bachelard, Tzvetan Todorov, Mircea Eliade, Lucian Blaga, Ernest Bernea, Valeriu Cristea et al. The register of reference books for the topic addressed is completed by dictionaries of symbols and archetypes (such as those of Ivan Evseev and Victor Kernbach, but also studies of ethnology and ethnography, dictionaries of mythology, literary histories, critical essays.

The present research proposes, as an innovative note, the sketching of a possible poetics of the privileged recurrent spaces in Sadoveanu's short stories, going beyond the common boundaries of a typological grid and trying to assume the responsibility of establishing symbolic bridges between the marks of the writer's biography and their subtle derivatives, which have become a (inner!) geography reflected in the work. We will not refrain from stating that certain

¹² Paul Cernat, *Resurecția lui Sadoveanu*, în „Observator cultural”, nr. 896, 2017, [Resurecția lui Sadoveanu | Observator Cultural](#) (accesat la data 3.05.2023)

¹³ *Ibidem*.

places assumed identitarian become personal Sadovenian myths (even in the sense of the concept forged by Charles Mauron¹⁴).

Structurally, our work comprises three chapters divided into the appropriate subchapters, which within the first chapter, *I. BEYOND CONCEPTS AND THEORIES – A SADOVENIAN BIOGRAPHY ANCHORED IN SYMBOLIC SPACES*, we propose to place ourselves within the boundaries of some fundamental concepts and theories, which will support both the framework of the work and the sketching of a biography of the writer anchored in representative spaces. The seven subchapters are intended to be reflections of the Sadovenian destiny, with projections on the symbolism of the privileged topoi. In the subchapter, *I.1. Art and destiny. A Sadovenian perspective*, we point out concepts such as storytelling as art – invoking notions about art as space (J. J. Wunenburger); we draw the portrait of the writer's physical robustness (which corresponds, in a mirror image, to the amplitude of the work) and of the calmness of the spirit (in counterpoint to the verve of creating, of speaking through writing), recalling the plural valences of the Bakhtinian chronotope. The second subchapter is configured as a starting point in defining a nearly "territorialized" biography of the storyteller - following the lines of the theories of Lucian Blaga (the matrix space) and Charles Mauron (the child learns the concepts of space and time as he perceives hatred and love), we illustrate aspects related to the writer's origins, which are imprinted on his temperament and consciousness from a very young age. In chronological order, the subchapter *The Space of the First Great Passions* refers to the childhood and adolescence of Mihail Sadoveanu, when he discovers the meanings of the happy place (topofilia - Gaston Bachelard), within the framework of the first sessions of venturing into the middle of nature as an open space (Valeriu Cristea). The fourth subchapter, *The Garden of Tranquility*, corresponds to the hypostasis of young family man and valuable debutant writer, who finds himself spiritually after building his own house as a sacred micro-space (Romulus Vulcănescu). In Chapter *I.5. The Oașa Residence*, we describe the second and final act of building a house by the writer. He settles down near the Valea Frumoasei, giving his home the appearance of a standard of moral law (a notion borrowed from Andrei Pleșu and supplemented by multiple brief interventions from the sphere of literary criticism). The next subchapter captures the symbolism of the poetic space (theorized by Jean Burgos) as an index of the storyteller's geographical

¹⁴ Charles Mauron, *De la metaforele obsedante la mitul personal*. Traducere din limba franceză de Ioana Bot. Aparat critic, bibliografie și note pentru ediția românească de Ioana Bot și Raluca Lupu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.

destiny, through which he forms himself as a true man of culture. The final subchapter is illustrated as a picture of the last years of Mihail Sadoveanu's life, when, under the sign of sacred spaces (according to Mircea Eliade's ideology), he lives predominantly between illness and silence, on the monastic land of Neamț, near the Vovidenia hermitage, a symbolic space which he leaves with regret two weeks before his passing into eternity. Each of these subchapters is outlined as a horizon of opening our analysis to the actual identification of the different categories of spaces, which will be analyzed in the central chapter. Starting from the concept of *space-matrix* (Lucian Blaga), to that of *sacred spaces* (Mircea Eliade), in the seven subchapters we analyzed, approaching, in firm parallels, both the life of the writer and the symbols derived and projected in the Sadovenian diachronic imaginary, message-spaces or "obsessive metaphor" spaces: the parental home, the areas of origin of the parents (diametrically opposed), the town of Pașcani (from the hearth or hill of the town, to the school where Mihail Sadoveanu had as teacher the one who was to be immortalized in the heart of literature lovers as *Mr. Trandafir*), the Moldavian swamps, the Siret meadow, the house and school in Fălticeni, the house in Oașa Mică (Valea Frumoasei), the school in Iași, etc.

The second chapter, *II. ARCHETYPES, MATRICES, SYMBOLS. A POETICS OF SADOVENIENE SPACES*, stands out as a result of the processes of identification and analysis of the archetypes, matrices and recurrent symbols in the stories of Mihail Sadoveanu. In the first subchapter, appealing to a solid basis from the sphere of literary reception (criticism), completed by the contextualization of some notions - death as a change of dwelling (Mircea Eliade) or the differentiation of the terms forest-forest (Romulus Vulcănescu), we demonstrate the significance of nature as a privileged space in Sadovenian short stories, an aspect deepened in the content of sub-subchapter *I.1.1. The integrating space - nature as an actant*. The second subchapter, *II.2. Initiation - fundamental norm of assuming the cast space*, integrates the trajectory of the individual's initiation into the area of cast, solitary spaces, in a progressive way (*II.2.1. The status of initiate, imposed by the space of solitude, II.2.2 The cast space, of complete peace, II.2.3. The space of solitude*). These develop matrices such as: the sheltered place (Ernest Bernea) to which corresponds, in Sadoveanu, the grove, the water as a symbol of the unconscious (C.G. Jung) or actualize concepts such as reverie as a form of solitude and the forest as immensity (Gaston Bachelard), the dream as a refuge (in the case of Lizuca, the fascinating character from *The Wonderful Grove*). The third subchapter - *The Alternative Space, of Self-*

Seeking and Self-Rediscovery - invites disconnection, meditation and self-rediscovery, in terms of a reading grid that proposes the decoding of the symbol-spaces of the itinerary evoked in the four structural sequences (*II.3.1. Ichthyological Occupations, II.3.2. Hunting Experiences, II.3.3 Space of Self-Seeking, II.3.4 Space of Self-Rediscovery, Regenerating and Comforting*). The maternal space, which is the subject of the following subchapter (*II.4.*), directs us towards moments through which the being "builds its own home"¹⁵, because "the latent birth of the world takes place starting with the dwelling"¹⁶. Subchapter *II.5. The Sadovenian Space and the Connotations of the Imprint of History* focuses on the representation of the way in which the historical and the ancestral are affirmed in the storyteller's imagination, the different connotations of these two notions being discovered through the prism of an exegetical process that combines references from the area of poetics, anthropology, ethnography, the theory of mentalities, mythology, including: the ancestral in the vision of Gaston Bachelard, the elements and the Creation of the World (Ernest Bernea), the meanings of archaic civilization (through the explanations of Alexandru Paleologu), the mountain as axis mundi (Ivan Evseev), memory understood as a specific process of invoking historical space, the Romanian's preference for time translated by Mircea Eliade through the priority of nation-history-time, to the detriment of species-geography-space, the historicizing nature - an association made by Mihai Ralea, solitude as a circumstance of the ancestral/historical place - starting from the idea that the writer is a patriarch of the forests (Lucian Blaga).

Guided by the binary structure enunciated by Valeriu Cristea, closed space - open space, we proceed to outline the symbolic category of the hidden space as the central point of the sixth subchapter. We will base the analytical sequences on this opinion: the secret is revealed under a positive or negative meaning, under the legendary or miraculous aspect, respectively as a sacralizing aspect, either of the two categories being able to protect or endanger the existence of the individual.

The theoretical framework of subchapter *II.7. Fantastic Space* is elaborated on the basis of several derivatives from consecrated framework theories. We mention, in a brief and punctual way, a few proposed interpretations: the way in which Piaget's perception of the tripartite staging suggests the typical aspects of fantastic spaces, space as an a priori form of the fantastic (Gilbert

¹⁵ Emmanul Levinas, *Totalitate și infinit. Eseu despre exterioritate*, traducere, glosar și bibliografie de Marius Lazurca, postfață de Virgil Ciomoș, Editura Polirom, București, 1999, p. 133.

¹⁶ *Ibidem*.

Durand), but sub-subchapters *II.7.1. Forefeeling, as a projection of the fantastic*, *II.7.2. Dream interpretation*, *II.7.3. The initiatory ritual* will be outlined especially by respecting the circumstances of the genesis of a fantastic representation mentioned by Sergiu Pavel Dan. The final subchapter *II.7.4. Hesitation as a discovery of the fantastic* returns to the studies of Tzvetan Todorov, at the stage where the fantastic is framed at the limit between the strange and the miraculous, more exactly, at the point of a hesitation, when the reader (or the character) is in a conflict of assuming concepts and experiences. In the continuation of this sequence, we revisit the theoretical frameworks offered by Rudolf Otto and Lucian Blaga, consolidating the content of subchapter *II.8. Magic Space*: the primordial mode of affirmation of magic (the power of the Word in Genesis), the natural framework that constitutes itself as a magic crucible, in which the supernatural takes on real dimensions.

Subchapter *II.9. The Space of Encounters* is dedicated to a privileged space par excellence, because non-spatiality cannot be deciphered by human perception (such a projection reminds us of the perspective of non-spaces, according to Marc Augé's theories, *Non-Lieux*, introduction à une anthropologie de la surmodernité), unlike a-temporality - the suspended moment, that is, the stopping of time, through which the individual's integration into the world is achieved (George Popa). The final subchapter, *II.10. The Metamorphosed Space*, exposes the relationship established between the two existential dimensions: space and time, with the indication that metamorphosis represents the effect of the intertwining of the motionless space with time - a series of perpetual change (Romulus Vulcănescu). The sequences *II.10.1. From Then to Now*, *II.10.2. The Piercing of Space into History*, *II.10.3. Space: Before and After Death*, *II.10.4. The Metamorphosis of Space, from Negative to Positive* support the thesis proposed by the Romanian ethnologist, each having in essence this influence (time-space), treated in different situations encountered in Sadovenian stories.

We mention, randomly, some of the nuclei of meaning that we consider to be perspective-opening in the reception of Sadovenian work: the initiation that takes place in the Siret meadow, at Nada Florilor and on the Valea Frumoasei or targets characters such as shepherds, Jews, the helpful characters from Dumbrava minunată, located in symbolic spaces; the chastity and complete peace that the storyteller/characters find in the proximity of mountains, forests, waters, lakes, caves, clearings, cemeteries, etc.; solitude as the culmination of the completion of the initiatory process in forests/woods, hermitages and cells, near the Danube, at

the water of Moldova, on the Valea Frumoasei; the alternative space identified through the prism of the itineraries implied by ichthyological and hunting experiences, respectively through the complex process of self-seeking and rediscovery within the perimeter of mountains, forests, village, plain etc.; the house, the school, the meadow, the hospital and the trench (in the case of soldiers) as protective matrices; the secret and the miraculous from the legend of the Jews and the story of Lizuca, etc.

The final chapter, *III. SPACE AND DESTINY. SEARCHES, INFLUENCES, FOOTPRINTS*, culminates with a new perspective of approach, the hermeneutic exercise being directed from the hypostasis of the characters' destiny path, towards the symbols and archetypal images specific to the privileged spaces (not vice versa). The first subchapter, *III.1. The fateful Path of the Characters*, follows the trajectory of the destiny of the actants who claim, to a certain extent, from the way in which the space is discovered and assumed by themselves (a fact mentioned by Ernest Bernea), whether we refer to the collective characters, to the narrative instance, or to the individual character, on which more or less beneficial meanings of the topos are reflected. Subchapter *III.2 The Original/Patriarchal Space* insists on the status of the mentor space in the destiny of the Sadovenian characters, but, especially, on its relevance for the storyteller himself, as we will try to demonstrate.

Starting from the idea that privileged spaces take shape and meaning through dissonant relation to diametrically opposed spaces, we outline the preliminaries of the subordinations of subchapter *III.3. Contradictory Spaces – the Foundation of Privileged Spaces*, which coagulate around the dichotomies paradisiacal - hostile, identity - self-defeat: *III.3.1. Paradisiacal Space*, *III.3.2. The nefarious/Hostile Space*, *III.3.3. Identity Space*, *III.3.4. Space of Self-Failure*.

As a methodological tool for research, we mention specific elements of hermeneutics of identification, thematicism, mythology, archetypalism, ethnography, cultural anthropology, theory of mentalities, religion, poetics, rhetoric.

We consider it opportune at this stage of our work to dwell on the meanings of the allegorical association poem/poet that hovers around the biography and work of Sadoveanu. Not by chance, Alexandru Paleologu argues that "something else is the notion of poetry understood in its etymological meaning, from the Greek verb poiein = to create. In this sense, we will also say that Sadoveanu's work, that of maturity, is, like Balzac's, but in its own way, a vast visionary

poem"¹⁷, and Lucian Blaga associates the moment of publication of his own volume of poems with the age of the storyteller-poet's perfection: "1919, when I appeared with Poems of Light, I knew that the greatest master of our prose and at the same time the most important poet of it was Mihail Sadoveanu"¹⁸. A happy completion of this idea we take from G.I. Tohăneanu: "...Sadoveanu's work is one of the most brilliant successes of our poetic prose. Witness so many unforgettable pages from *The Kingdom of Waters*, *The Land Beyond the Mist*, *The Valley of the Beautiful*, *The Flower of Nothing*. The very titles of such works speak with power of feeling and set the imagination in motion"¹⁹.

It is precisely this grandeur of the writer's work that seems to place him, in recent years, fatally, in a certain cone of shadow, although precisely his extraordinary imagination and the plurality of perspectives of approach that the Sadovenian work allows justify a perpetual, always fresh, reevaluation and updating of the critical reception. In an article published in *Romania Literara*, Mircea Anghelescu argues that "we must accept that, among his great contemporaries, his work dominates the prose of the last hundred years, continuing a career that began demonstratively with four volumes at once, but finding resources to expand and even renew the type, form, "message" of a literature of substance and success with all categories of readers"²⁰. Moreover, "there is a category that represents his special capacity for understanding literature, insufficiently known, this being overwhelmed by the brilliance and richness of his literary production. (...) The category we refer to is that of texts with a general cultural orientation, such as speeches held on various festive occasions, press articles or academic reports"²¹.

The starting points for the analysis of new subordinate areas of the Sadovenian work (and even destiny) are countless, due to the thousands of pages that have flowed from the mind and soul of the absolute writer. Keeping in mind the general thematic context of the present research, we confess our intention to approach, in perspective, the multiple valences of space in Sadovenian novels, our intention being to sensitize the current reader and to motivate him to

¹⁷ Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Sadoveanu*, București, Editura Cartea Românească, 1978, p. 17.

¹⁸ Lucian Blaga, *Mihail Sadoveanu și Valea Frumoasei, apud Omagiu lui Sadoveanu, cu prilejul celei de a 75-a aniversări*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956, p. 100.

¹⁹ G. I. Tohăneanu, *Arta evocării la Sadoveanu*, Timișoara, Editura Facla, 1979, p. 211.

²⁰ Mircea Anghelescu, *Sadoveanu mai puțin cunoscut*, în „România literară”, nr. 16, 2021, [Sadoveanu mai puțin cunoscut – Romania literara](#) (accesat la data de 29.01.2023)

²¹ *Ibidem*.

return to the reception of the author's valuable work, with a multiple toolkit, adapted to the horizon of expectation of the contemporary reader.

BIBLIOGRAPHY

1. PRIMARY SOURCES

IN VOLUME (IN CHRONOLOGICAL ORDER):

- SADOVEANU, Mihail, *Opere 1. Povestiri. Șoimii. Dureri înăbușite. Crâșma lui moș Precu*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1954.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 2. Povestiri din război. Floare ofilită. Amintirile căprarului Gheorghică, Mormântul unui copil*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1954.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 3. La noi în Viișoara. Vremuri de bejenie. Însemnările lui Neculai Manea. O istorie de demult*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 4. Dudaia Margareta. Oameni și locuri. Cântecul amintirii. Povestiri de sară*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 5. Apa morților. Un instigator. Bordeienii. Neamul șoimăreștilor*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 6. Privești dobrogene. Foi de toamnă. Frunze-n furtună. Umbre*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 7. Strada Lăpușneanu. Cocostârcul albastru. Neagra Șarului. Ți-aduci aminte..., Oameni din lună*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 8. Venea o moară pe Siret, Țara de dincolo de negură, Hanu Ancuței*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.

- SADOVEANU, Mihail, *Opere 9. Demonul tinereții, Olanda, Împărăția apelor, O întâmplare ciudată*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 10. Zodia Cancerului. Depărtări. Baltagul*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 11. Măria sa puiul pădurii. Nunta domniței Ruxanda. Locul unde nu s-a întâmplat nimic, Soarele în baltă*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 12. Creanga de aur; Viața lui Ștefan cel Mare, Noptile de Sânzâiene, Cele mai vechi amintiri*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 14. Paștile blajinilor. Cazul Eugeniței Costea. Istorisiri de vânătoare. Valea Frumoasei*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 15. Ochi de urs. Morminte. Vechime. Divanul persian*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 16. Ostrovul lupilor, Poveștile de la Bradu Strâmb, Anii de ucenicie*, ediție apărută sub supravegherea autorului, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1959.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 19. Publicistică 1904-1935*, , București, Editura Pentru Literatură, 1964.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 20. Publicistică 1936-1955*, București, Editura Pentru Literatură, 1966.

OTHER USED EDITIONS:

- SADOVEANU, Mihail, *Dumbrava minunată*, București, Editura Mihail Sadoveanu, 2016.
- SADOVEANU, Mihail, *Dumbrava minunată*, Editura Ion Creangă, București, 1978.
- SADOVEANU, Mihail, *Hanu Ancuței*, ediție îngrijită, tabel cronologic și referințe critice de Teodor Vârgolici, București, Editura 100+1 Gramar, 2003.

- SADOVEANU, Mihail, *Istorisiri de dragoste*, antologie și postfață de Constantin Dram, Ediția a II-a, București, Editura Junimea, 1999.
- SADOVEANU, Mihail, *Opere 1. Povestiri, Începuturi*, ediție critică de Cornel Simionescu, note și comentarii de Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, studiu introductiv de Constantin Ciopraga, București, Editura Minerva, 1981.
- SADOVEANU, Mihail, *Țara de dincolo de negură. Ostrovul lupilor*, ediție îngrijită de Fănuș Băileșteanu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996.
- SADOVEANU, Mihail, *Valea Frumoasei, Țara de dincolo de negură, Împărăția apelor, Vechime*, București, Editura Eminescu, 1983.
- SADOVEANU, Mihail, *Pagini de jurnal și Documente inedite*, Iași, Editura Junimea, 2005.

2. SECONDARY SOURCES:

1. *** *Sadoveanu (antologie comentată)*, alcătuită de Florea Firan și Constantin M. Popa, Craiova, Editura Poesis, 1994
2. *** *Studii despre opera lui Mihail Sadoveanu*, ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Ilie Dan, București, Editura Albatros, 1977
3. *** *1904 – Anul lui Sadoveanu, Povestiri, Șoimii, Dureri înăbușite, Crâșma lui mos Precu. Note, comentarii, variante*, București, Editura Eminescu, 1974.
4. *** *Amintiri despre Mihail Sadoveanu*, antologie de Ion Popescu-Sireteanu, Iași, Editura Junimea, 1978
5. *** *Din presa literară românească (1918-1944)*, ediție îngrijită, prefață și note de Eugen Marinescu, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura Albatros, 1986.
6. *** *Ei l-au cunoscut pe Sadoveanu*, ediție îngrijită, note și tabel bibliografic de Constantin Mitru, prefață de Paul Anghel, București, Editura Ion Creangă, 1973
7. *** *Mihail Sadoveanu*, antologie, comentarii, tabel cronologic și bibliografie de Fănuș Băileșteanu, ediția a doua, revăzută și adăugită, București, Editura Eminescu, 1977
8. *** *Omagiu lui Sadoveanu, cu prilejul celei de a 75-a aniversări*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956

9. ****Sadoveanu 140*, ediție îngrijită de Nicolae Iliescu, București, Editura Academiei Române, 2020
10. ADERCA, Felix, *Contribuții critice. Articole, cronici, eseuri (1927-1947)*, ediție și note de Margareta Feraru, București, Editura Minerva, 1988
11. ADERCA, Felix, *Oameni și idei*, ediție îngrijită, prefațată și antologie de Marcel Aderca, note și comentarii de Valentin Nechifor, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983
12. Arhim. Dr. DANILIU, Mihail, *Sadoveanu... atfel*, volum dedicat împlinirii a 140 de ani de la nașterea marelui romancier român, Iași, Editura Doxologia, 2020
13. AUGÉ, Marc, *Non-places: An introduction to supermodernity*, translated by John Howe, London, New York, Verso, 1995.
14. BACHELARD, Gaston, *Apa și visele. Eșeu despre imaginația materiei*, trad. Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1997.
15. BACHELARD, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei. Eșeu asupra imaginilor intimității*, traducere, note și postfață de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1999
16. BACHELARD, Gaston, *Poetica spațiului*, traducere de Irina Bădescu, prefață de Mircea Martin, Pitești, Editura Paralela 45, 2005
17. BAHTIN, M., *Probleme de literatură și estetică*, traducere de Nicolae Iliescu, prefață de Marian Vasile, București, Editura Univers, 1982
18. BALOTĂ, Nicolae, *Universul prozei*, București, Editura Eminescu, 1976
19. BARTHES, Roland, *Plăcerea textului*, traducere de Marian Papahagi, postfață de Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Echinox, 1994
20. BAUDRILLARD, Jean, GUILLAUME, Marc, *Figuri ale alterității*, traducere de Ciprian Mihali, Pitești, Editura Paralela 45, 2002
21. BĂILEȘTEANU, Fănuș, *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, București, Editura Minerva, 1977.
22. BĂLU, Ion, *Natura în opera lui Sadoveanu*, București, Editura Ion Creangă, 1987.
23. BĂRLEA, Ovidiu, *Poetică folclorică*, București, Editura Univers, 1979
24. BERNEA, Ernest, *Cadre ale gândirii populare românești*, București, Editura Predania, 2022
25. BERNEA, Ernest, *Îndemn la simplitate*, f.l., Editura Anastasia, 1995

26. BERNEA, Ernest, *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*, București, Editura Humanitas, 2017
27. BLAGA, Lucian, *Despre gândirea magică*, cuvânt înainte de Acad. Prof. Zoe Bușulenga-Dumitrescu – Vicepreședinte al Academiei Române, București, Editura Garamond, 1992
28. BLAGA, Lucian, *Opere 9. Trilogia culturii*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, studiu introductiv de Al. Tănase, București, Editura Minerva, 1985
29. BLANCHOT, Maurice, *Spațiul literar*, traducere și prefață de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1980
30. BOIA, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, ediția a II-a, București, Editura Humanitas, 2000
31. BRAGA, Corin (coord.), *Enciclopedia imaginariilor din România I. Imaginarul literar*, Iași, Editura Polirom, 2020
32. BRAGA, Corin, *10 studii de arhetipologie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
33. BRAGA, Mircea, *Recursul la tradiție. O propunere hermeneutică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987
34. BRATU, Savin - *Mihail Sadoveanu: O biografie a operei*, București, Editura Pentru Literatură, 1965.
35. BUCUR, Corneliu, *Casa, argumentul suprem al obârșiei și specificității noastre*, București, Editura Meridiane, 1995
36. BULGĂR, Gh., *Trei scriitori clasici: Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade*, București, Editura Saeculum, 1998
37. BURGOS, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, traducere de Gabriela Duda și Micaela Gulea, prefață de Gabriela Duda, București, Editura Univers, 1988
38. BUZA, Mircea, Hozoc, Ionel, *Valea Sebeșului*, București, Editura Sport-Turism, 1985.
39. CAILLOIS, Roger, *Crearea cosmosului, în Omul și sacrul*, ediția a II-a revizuită, traducere din limba franceză de Dan Petrescu, București, Editura Nemira, 2015
40. CASSIRER, Ernst, *Filosofia formelor simbolice, vol II. Gândirea mitică*, traducere din limba germană de Mihaela Bereschi, Pitești, Editura Paralela 45, 2008
41. CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, ediție și prefață de Al. Piru, București, Editura Minerva, 1982

42. CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române. Compendiu*, București, Editura pentru Literatură, 1963
43. CĂPUȘAN, Cornel, *Sadoveanu sau fascinația lumii*, București, Editura Casa Cărții de Știință, 2007
44. CERNAT, Paul, *Modernismul retro în romanul românesc interbelic*, București, Editura Art, 2009
45. CHEROIU Dan, *O istorie a literaturii cinegetice române*, vol II, București, Editura Scripta, 2007
46. CIOCULESCU, Șerban, *Prozatori români: de la Mihail Kogălniceanu la Mihail Sadoveanu*, București, Editura Eminescu, 1977
47. CIOPRAGA, Const., *Personalitatea literaturii române: o încercare de sinteză*, Iași, Editura Junimea, 1973
48. CIOPRAGA, Constantin, *Fascinația tiparelor originare*, București, Editura Eminescu, 1981
49. CIOPRAGA, Constantin, *Mihail Sadoveanu*, București, Editura Tineretului, 1966
50. COSMA, Aurel, *Mitologia română. Cosmogonia. Originea omenirii. Lumea spiritelor*, ediție îngrijită și prefață de I. Opreșan, București, Editura Vestala, 2015
51. CRISTEA, Valeriu, *Spațiul în literatură. Forme și semnificații*, București, Editura Cartea Românească, 1979
52. CROHMĂLNICEANU, Ovid S., *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*, București, Editura Cartea Românească, 1984
53. CROHMĂLNICEANU, Ovid. S., *Amintiri deghizate*, București, Editura Nemira, 1994
54. DAN, Sergiu Pavel, *Proza fantastică românească*, București, Editura Minerva, 1975
55. DRAM, Constantin, *Postfață*, în Mihail Sadoveanu, *Istorisiri de dragoste*, antologie și postfață de Constantin Dram, Ediția a II-a, Iași, Editura Junimea, 1999
56. DRĂGAN, Radu, IOAN, Augustin, *Ființa și spațiul*, București, Editura All, 1992
57. DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, *Modalități ale fantasticului în opera lui M. Sadoveanu*, în vol. *Mihail Sadoveanu*, antologie, comentarii, tabel cronologic și bibliografie de Fănuș Băileșteanu, ediția a doua, revăzută și adăugită, București, Editura Eminescu, 1977

58. DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, *Valori și echivalențe umaniste*, București, Editura Eminescu, 1973
59. DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, traducere de Marcel Aderca, prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers, 1977
60. ECO, Umberto, *Istoria târâmurilor și locurilor legendare*, traducere din limba italiană Oana Sălișteanu, documentare Georgiana-Monica Iorga, București, Editura Rao, 2018
61. EDGAR, Papu, *Din luminile veacului*, București, Editura pentru Literatură, 1967
62. ELIADE, Mircea, *Drumul spre centru*, antologie alcătuită de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, București, Editura Univers, 1991
63. ELIADE, Mircea, *Eseuri. Mitul eternei reînțoarceri. Mituri, vise și mistere*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, București, Editura Științifică, 1991
64. ELIADE, Mircea, *Sacrul și profanul*, traducere din limba franceză de Rodica Chira, București, Editura Humanitas, 1992
65. FLORESCU, Nicolae, *Mihail Sadoveanu, între realitate și mit*, București, Editura Jurnalul Literar, 2011
66. FOUCALUT, Michel, *Theatrum philosophicum. Studii, eseuri, interviuri (1963-1984)*, traducere de Bogdan Ghiu (partea I), Ciprian Mihali, Emilian Cioc și Sebastian Blaga (partea a II-a), ediție îngrijită de Ciprian Mihali, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2001
67. FOUCAULT, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*, traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu, studiu introductiv de Mircea Martin, dosar de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, f.a
68. FRAZER, James George, *Creanga de aur; vol. 1-5*, traducere, prefață și tabel cronologic de Octavian Nistor, note de Gabriela Duda, București, Editura Minerva, 1980
69. HUXLEY, Aldoux, *Porțile percepției. Raiul și iadul*, traducere de Mihai Moroiu, București, Polirom, 2012
70. JUNG, C. G., *Opere complete 9/1. Arhetipurile și inconștientul colectiv*, traducere din germană de Daniela Ștefănescu și Vasile Dem. Zamfirescu, București, Editura Trei, 2014
71. LEVINAS, Emmanuel, , *Totalitate și infinit. Eseu despre exterioritate*, traducere, glosar și bibliografie de Marius Lazurca, postfață de Virgil Ciomoș, București, Editura Polirom, 1999

72. LIVESCU, Cristian, *Scene din viața imaginară. Eseuri critice*, București, Editura Cartea Românească, 1982
73. LOVINESCU, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane, 1900-1937*, postfață de Eugen Simion, București, Editura Minerva, 1989
74. LUCA, Eugen, *Mihail Sadoveanu sau elogiul rațiunii*, București, Editura Minerva, 1972
75. MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe, Eseu despre romanul românesc*, vol. I, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Eminescu, 1991
76. MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*, vol. III, București, Editura Minerva, 1983
77. MANOLESCU, Nicolae, *Sadoveanu sau Utopia cărții*, București, Editura Eminescu, 1976
78. MARCEA, Pompiliu, *Lumea operei lui Sadoveanu*, București, Editura Eminescu, 1976
79. MARCEA, Pompiliu, *Umanitatea sadoveniană, de la A la Z*, București, Editura Eminescu, 1977
80. MAURON, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, traducere din limba franceză de Ioana Bot, aparat critic, bibliografie și note pentru ediția românească de Ioana Bot și Raluca Lupu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
81. MĂNUCĂ, Dan, *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*, București, Editura Sport-Turism, 1982
82. MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române. De la creația populară la postmodernism*, București, Editura Saeculum, 2000
83. MICU, Dumitru, *Sensul etic al operei lui Mihail Sadoveanu*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955
84. MIHALI, Ciprian (coord.), *Altfel de spații. Studii de heterotopologie*, București, Editura Paideia, 2010.
85. MINCU, Marin, *Repere*, București, Editura Cartea Românească, 1977
86. MITRU, Constantin, *Sadoveanu despre Sadoveanu*, București, Editura Minerva, 1977
87. MOISE, Ilie, *Oamenii și locurile Albei. Ipostaze afective*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009
88. MUNTEANU, Maricica, *Gruparea de la «Viața Românească». O literatură a spațiului comunității*, prefață de Antonio Patraș, Iași, Editura Alexandru Ioan Cuza, 2022
89. NEGOIȚESCU, I., *Istoria literaturii române, volumul I (1800-1945)*, București, Editura Minerva, 1991
90. NEGRICI, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Editura Cartea Românească, 2008

91. NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism*, București, Editura Fundației Pro, 2003
92. NEȚ, Mariana, *O poetică a atmosferei. Rochia de moar*, București, Editura Univers, 1989
93. NICULIȚĂ-VORONCA, Elena, *Datinele și credințele poporului român adunate și așezate în ordine mitologică*, vol. I, ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, București, Editura Saeculum, 1998
94. OPRIȘAN, I., *La hotarul dintre lumi. Studii de etnologie românească*, București, Editura Saeculum, 2006
95. OPRIȘAN, I., *Opera lui Mihail Sadoveanu I. Natură – om – civilizație în opera lui M. Sadoveanu*, București, Editura Minerva, 1986
96. ORNEA, Z., *Interpretări*, București, Editura Eminescu, 1988
97. OTTO, Rudolf, *Sacrul. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul. Despre numinos*, traducere din limba germană de Silvia Irimiea și Ioan Milea, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2015
98. PALEOLOGU, Alexandru, *Alchimia existenței*, București, Editura Cartea Românească, 1983
99. PALEOLOGU, Alexandru, *Despre lucrurile cu adevărat importante*, București, Editura Polirom, 1999
100. PALEOLOGU, Alexandru, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Sadoveanu*, București, Editura Cartea Românească, 1978
101. PAMFIL, Alina, *Spațialitate și temporalitate. Eseuri despre romanul românesc interbelic*, Cluj-Napoca, Editura Dacopress, 1993.
102. PAPADIMA, Ovidiu, *Opera critică I. Creatorii și lumea lor*, ediție critică de I. Opreșan, București, Editura Saeculum I.O., 2011
103. PAVELESCU, Gh., *Valea Sebeșului. Monografie etno-folclorică, vol. I, Etnografie*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2008
104. PERPESSICIUS, *Patru clasici (Eminescu, M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu)*, cuvânt înainte de Edgar Papu, București, Editura Eminescu, 1974
105. PETRAȘ, Irina, *Despre locuri și locuire*, București, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2005

106. PETRESCU, Olivia, *Semnificația mitică a spațiului în literatura ibero-americană și engleză a secolului XX*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2014
107. PIRU, Al., *Istoria literaturii române de la început până azi*, București, Editura Univers, 1981
108. PIRU, Al., *Varia. Precizii și controverse*, București, Editura Eminescu, 1972
109. PLEȘU, Andrei, *Minima moralia, elemente pentru o etică a intervalului*, București, Editura Cartea Românească, 1988.
110. POPA, George, *Semnificațiile spațiului în pictură*, București, Editura Meridiane, 1973.
111. POPA, Mircea, *Spații literare. Articole de istorie literară*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974
112. POPOVICI, Vasile, *Lumea personajului. O sistematică a personajului literar*, Cluj-Napoca, Editura Echinox, 1997
113. RAICU, Lucian, *Calea de acces*, București, Editura Cartea Românească, 1982
114. RICOEUR, Paul, *Eseu de hermeneutică*, București, Editura Humanitas, 1995
115. SADOVEANU, Profira, *Ostrovul zimbrului, copilăria și adolescența lui Mihail Sadoveanu*, ediția a II-a, București, Editura Tineretului, 1966
116. SADOVEANU, Profira, *Destăinuiri*, București, Editura Eminescu, 1989
117. SANTARCANGELI, Paolo, *Cartea labirinturilor*, București, Editura Meridiane, 1974
118. SARTRE, *Ființa și neantul. Eseu de ontologie fenomenologică*, București, Editura Paralela45, 2004
119. SÂNGEORZAN, Zaharia, *Mihail Sadoveanu. Teme fundamentale*, București, Editura Minerva, 1976.
120. SELEJAN, Ana, *Literatura în totalitarism 1959-1960*, București, Editura Cartea Românească, 2000.
121. SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, București, Editura Litera, 1998
122. SIMUȚ, Ion (coord.), *Ce e viu și ce e mort în opera lui Mihail Sadoveanu*, București, Editura Junimea, 2019.
123. SPIRIDON, Monica, *Despre «aparența» și «realitatea» literaturii*, București, Editura Univers, 1984
124. SPIRIDON, Monica, *Sadoveanu. Divanul înțeleptului cu lumea*, București, Editura Albatros, 1982

125. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Istoria literaturii române contemporane 1941-2000*, București, Editura Mașina de Scris, 2005
126. TODOROV, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, traducere de Virgil Tănase, prefață de Alexandru Sincu, București, București, Editura Univers, 1973.
127. TODOROV, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, București, Editura Univers, 1983
128. TOHĂNEANU, G. I., *Arta evocării la Sadoveanu*, Timișoara, Editura Facla, 1979
129. TOHĂNEANU, G. I., *Expresia sadoveniană în Povestiri de război*, în *Arta evocării la Sadoveanu*, Timișoara, Editura Facla, 1979
130. TOMUȘ, Mircea, *Mihail Sadoveanu. Universul artistic și concepția fundamentală a operei*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978
131. UNGUREANU, Cornel, *Proza românească de azi (volumul întâi: CUCERIREA TRADIȚIEI)*, București, Editura Cartea Românească, 1985
132. URSACHE, Petru, *Sadovenizând, sadovenizând: Studiu stilistic și estetic*, Iași, Editura Junimea, 1994
133. VIANU, Tudor, *Arta prozatorilor români*, prefață, tabel cronologic și indice de nume de Henri Zalis, București, Editura Albatros, 1977
134. VINTILĂ Mihăilescu, *Lecturi geografice*, cuvânt înainte de Dr. Horia Grumăzescu, tabel cronologic de Șerban Dragomierscu, București, Editura Albatros, 1974
135. VLAD, Ion, *Cărțile lui Mihail Sadoveanu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981
136. VULCĂNESCU, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, ediție îngrijită de Marin Diaconu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1991
137. VULCĂNESCU, Romulus, *Mitologie română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1985
138. WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Imaginarul*, traducere de Dorin Ciontescu-Samfireag, ediție îngrijită și prefață de Ionel Bușe, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2009
139. WUNNENBURGER, Jean-Jacques, *Filosofia imaginilor*, traducere de Muguraș Constantinescu, Ediție îngrijită și postfață de Sorin Alexandrescu, Iași, Editura Polirom, 2004
140. ZACIU, Mircea, *Colaje*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972

3. DICTIONARIES:

- EVSEEV, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Timișoara, Editura Amarcord, 2001.
- EVSEEV, Ivan, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Timișoara, Editura Amarcord, 1997.
- EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 1999.
- ERDELI, George, CÂNDEA, Melinda, BRAGHINĂ, Cristian, COSTACHE, Silviu, ZAMFIR, Daniela, *Dicționar de geografie umană*, coord. Prof. Univ. Dr. George Erdeli, Prof. Uni. Dr. Mihail Ielenicz, București, Editura Corint, 1999, p. 297.
- CHEVALIER Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri. Vise. Obiceiuri. Gesturi. Forme. Figuri. Culori. Numere*, traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș, Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Cantuniari, Liana Repeteanu, Agnes Davidovici, Sandra Oprescu, București, Editura Polirom, 2009
- *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. M-P, R-Z, Coordonare și revizie științifică de Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2002.
- *Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, București, Editura Univers Enciclopedic, 2016
- *Dicționarul literaturii române*, coord. Eugen Simion, M-Z, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012
- KERNBACH, Victor, *Dicționar de mitologie generală. Mituri, divinități, religii*, București, Editura Albatros, 2004
- POPA, Marian, *Dicționar de literatură contemporană*, Cluj-Napoca, Editura Albatros, 1971.

4. REFERENCES IN PERIODICALS:

- BLAGA, Lucian, *Patriarhul pădurilor*, „Steaua”, XI (128), nr. 10, octombrie 1960.

- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *Spațiul în povestirile sadoveniene, între legendă și miraculos*, în „Annales Universitas Apulensis, Series Philologica”, nr. 19, TOM 3, 2018.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The poetic of space in Sadoveanu's short stories «Dumbrava minunată»*, în *Literature, Discourse and the power of Multicultural Dialogue*, nr. 5, 2017.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The poetics of space in Mihail Sadoveanu's short stories «Valea Frumoasei»*, în „Mediating Globalization: Identities in Dialogue”, nr. 5, 2018.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *Nature as privileged space in the volume of shorte stories «Țara de dincolo de negură»*, în „Journal of Romanian Literary Studies”, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, nr. 16, 2019.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The poetics of the simbolic spaces in Sadoveanu's first short stories*, în „Identity and Dialogue in the Era of Globalization”, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, nr. 6 , 2019.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *Spațiul istoric, ancestral în povestirile sadoveniene*, în „Annales Universitas Apulensis, Series Philologica”, nr. 20, TOM 2, 2019
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The compensatory spaces in Sadoveanu's short stories*, în „Journal of Romanian Literary Studies”, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, nr. 19, 2019.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The fantastic space in Sadoveanu's short stories «Vechime»*, în „Multiculturalism through the Lenses of Literary Discourse”, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, nr. 5, 2019.
- CRĂCIUN (POGAN), Simona-Marilena, *The influence of space on the destiny path og the characters from Sadoveanu's shorte stories*, în „Journal of Romanian Literary Studies”, Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, nr. 21, 2020.
- RADU POPESCU, Dumitru, „Steaua”, IX, 10 octombrie 1960, p. 75-82.
- STĂNESCU, Nichita, *Sadoveanu*, „România literară”, nr. 45, 5.XI.1970, p. 12.
- STINO, Aurel, *Grădina liniștii*, „Suceava”, Iulie 1967, p. 11.

- THEODORESCU, Barbu, *Începuturile literare ale lui Mihail Sadoveanu*, „Convorbiri literare”, nr. 3, martie 1930.

5. SITE-GRAPHY:

- ANGHELESCU, Mircea, *Sadoveanu mai puțin cunoscut*, în „România literară”, nr. 16, 2021, [Sadoveanu mai puțin cunoscut – Romania literara](#) (accesat la data de 24.09.2023)
- BLAGA, Lucian, *Discurs de recepție în Academia Română (5iunie 1937)- Elogiu satului*, text din versiunea publicată în volumul *Izvoade: eseuri, conferințe, articole*, București, Editura Minerva, 1972, [Lucian Blaga Elogiu Satului Romanesc | PDF \(scribd.com\)](#) (accesat la data 27 septembrie 2018)
- CERNAT, Paul, *Exotisme sadoveniene*, ÎN „FICȚIUNEA”, nr. 2, 2 martie 2020 , <https://fictiunea.ro/2020/2/art2/index.html>, accesat la data de 2.12. 2023)
- CERNAT, Paul, *Resurecția lui Sadoveanu*, în „Observator cultural”, nr. 896, 2017, [Resurecția lui Sadoveanu | Observator Cultural](#), (accesat la data de 3 mai 2023)
- CONSTANTINEANU, Mihail, *Sadoveanu în ultimul an de viață-neverosimila vacanță*, în „România literară”, nr. 27, 7 iulie 1999, [Memoria.ro - Perioada Comunistă - Sadoveanu în ultimul an de viață - Neverosimila vacanță](#), (accesat la data 30.12.2023)
- CREȚU, Bogdan, *Mihail Sadoveanu ca martor al primului război mondial*, „Ziarul de Iași”, 9 octombrie 2018, [Mihail Sadoveanu ca martor al Primul Război Mondial \(ziaruldeiasi.ro\)](#), (accesat la data 30.12.2023)
- CREȚU, Bogdan, *Sadoveanu interpretându-l pe Sadoveanu*, în „Contemporanul”, 29 mai 2015, [Sadoveanu interpretându-l pe Sadoveanu - Contemporanul](#), (accesat la data 15.12.2023)
- CREȚU, Nicolae, *Spre Sadoveanu esențial*, în *Philologica Jassiensia*, CEEOL, Editura Alfa, 2011, http://www.philologica-jassiensia.ro/upload/VII_1_Cretu.pdf, (accesat la 15 mai 2019)
- HOLBAN, Ioan, *Mihail Sadoveanu – 140 de ani de la naștere*, „România literară”, nr. 50, 2020, [Mihail Sadoveanu – 140 de ani de la naștere. Spațiul autobiografic – Romania literara](#), (accesat la data de 24.09.2023)

- MUCEANU, Răzvan, Mihail Sadoveanu – 60 de ani de la dispariție | Literatură | Radio România Cultural (radioromaniacultural.ro)
- PECICAN, Ovidiu, *Sadoveanu pro, nu contra*, „Actualitatea literară”, februarie 2020 Sadoveanu pro, nu contra - Editura Junimea, (accesat la data de 11 iunie 2020)
- POPA, C. Cristinel, *In odăile cu stele Sadoveanu era cât Ceahlăul*, 2009, În odăile cu stele Sadoveanu era cât Ceahlăul (jurnalul.ro), (accesat la data de 23 martie 2019)
- RACHIERU, Adrian Dinu, în „Limba română”, Nr. 4, anul XXIX, 2019 Mihail Sadoveanu, un prozator „reeducat”? - LimbaRomana, (accesat la data 15.12.2023)
- ȘERBAN, Geo, în Observator Cultural , nr 456, 8.01.2009, Rostirea lui Sadoveanu | Observator Cultural
- SIMUȚ, Ion, *Centenarul debutului sadovenian*, în „România literară”, nr. 41, 2004, la Wayback MachineRomânia Literară
- SIMUȚ, Ion, *Nuvela sadoveniană citadină*, în „Cultura”, nr. 530, 9 septembrie 2015, Nuvela sadoveniană citadină – Cultura (revistacultura.ro), (accesat la data 28.12.2023)
- UNGUREANU, Cornel , *"Mihail Sadoveanu - secțiuni dintr-o geografie literară"*, în Convorbiri literare, februarie 2006, la Wayback MachineConvorbiri Literare
- VONCU, Răzvan, *Revenind la Sadoveanu*, „România literară”, nr. 47-48, 2020 Revenind la Sadoveanu, cel de zi cu zi – Romania literara (accesat la data de 25.09.2023)
- ZAMFIR, Mihai, *Mihail Sadoveanu (1880-1961)*, în „Viața Românească”, ediția 11-12, 2016, MIHAIL SADOVEANU (1880-1961) – Viața Românească (viataromaneasca.eu) (accesat la data 30.12.2023)

6. INTERVIEWS:

- BIBIERI, Ion, *Interviuri din literatura română. Mărturisile mai multor generații*, studiu, antologie și note de Vasile Netea, Iași, Editura junimea, 1983.

7. OTHER SOURCES:

- CERNAT, Paul, *Convorbiri istorico-literare*, material video (Con)vorbiri (istorico-) literare | Paul Cernat despre Mihail Sadoveanu (mnlr.ro) (accesat la data de 16.09.2023)

- CIOTLOȘ, Cosmin, *De bine, de rău, despre Mihail Sadoveanu*, material video De bine, de rău | Cosmin Ciotloș despre Mihail Sadoveanu on Vimeo (accesat la data 14.02.2024)